

РЕШЕНИЕ

№ 502

гр. София, 13.04.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ТО VI-16, в публично заседание на двадесет и осми март през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Валерия Братоева

при участието на секретаря Снежана П. Тодорова
като разгледа докладваното от Валерия Братоева Търговско дело № 20211100901158 по описа за 2021 година

РЕШИ:

РЕШЕНИЕ №

гр. София, 13.04.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ТО, VI-16 състав в открито съдебно заседание на двадесет и осми март две хиляди двадесет и трета година, в състав:

СЪДИЯ: ВАЛЕРИЯ БРАТОЕВА

при участието на секретар Снежана Тодорова, като разгледа търговско дело № 1158 по описа за 2021 г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 365 и сл. от Гражданския процесуален кодекс (ГПК).

Образувано е въз основа на искова молба, предявена в СРС от „Ю.“ ЕООД, ЕИК *****, изпратена по подсъдност на СГС, с която срещу „Е.П.Г.“ ГМБХ, Федерална Република Германия, са релевирани множество претенции, основани на договор за услуги от

02.07.2018 г..

Ищецът твърди, че със сключения договор ответното дружество му възложило да извършва анализ на пазара и неговото разработване чрез осигуряване на клиента срещу възнаграждение в размер на 7500 евро, дължимо месечно или общо за срока на действие на договора било дължимо възнаграждение от 90000 евро. При осигуряване на 24 нови клиенти се дължал бонус от 10000 евро, при увеличаване броя на транзакциите – също. Действието на договора могло да бъде прекратено с двумесечно предизвестие. На 22.02.2019 г. ищецът бил нотифициран, че считано от 01.03.2019 г. договорът се прекратява, като дължимите към 28.02.2019 г. възнаграждения му били заплатени.

Счита, че това предсрочно прекратяване на договора пораждало редица права на вземания на взаимноизключващи се и затова - евентуални основания. Счита, че има право да получи сумата 45000 евро, представляваща дължимо възнаграждение по договора за периода 01.03.2019 г. – 31.08.2019 г., от която сума предявява частично 13300 евро, но размерът на претенцията е увеличен до пълния размер на вземането – 45000 евро, в резултат на допуснатото изменение на иска. Счита, че волята на страните възнаграждението да е дължимо за изпълнение на възложените задачи по § 5 от договора била симулативна, но при положение, че симулацията не бъде доказана, тази сума се претендира евентуално като възнаграждение, дължимо за изпълнение на дейностите по § 5 от договора, които обаче не били изпълнени поради „оттеглянето на поръчката от принципала“. Тази сума се претендира и като обезщетение за вреди от прекратяването на срочен договор за търговско представителство по смисъла на чл. 47, ал. 2 ТЗ под формата на пропуснати ползи – неполученото възнаграждение, които ищецът е щял да реализира, ако договорът не би бил прекратен. Евентуално – като обезщетение за неспазено предизвестие от два месеца.

Претендира и заплащането на сумата 650 евро – частично от дължимия му се бонус от 40000 евро за осигуряване на 48 нови клиента за периода 02.07.2018 г. – 01.03.2019 г., като непълно индивидуализира 34 от тях. Сума в размер на 650 евро – частично от 20000 евро пък била дължима от ответника поради увеличаване на транзакциите с осигурени от ищеца клиенти с 20000000 евро. Претендират се частично 650 евро от 40000 евро – възнаграждение в размер на 20 % от маржа на продажбите за всеки осигурен клиент по чл. 6, ал. 3 от договора. Частично се претендира присъждането на 650 евро от общо дължими 40000 евро – възнаграждение по чл. 36, ал. 2 ТЗ за сключени от ответника сделки с клиенти от района, предоставен на ищеца, в качеството му на търговски представител. На последно място ответникът му дължал и сумата 650 евро, частично от 90000 евро, представляваща обезщетение за облаги от клиентелата, създадена от представителя след прекратяване на договора за търговско представителство по смисъла на чл. 40, ал. 1 ТЗ – в размер на годишното възнаграждение на представителя, който иск е увеличен до размера от 45000 евро – част от вземането, възлизащо на сумата 90000 евро.

Ответникът счита исковата молба за изцяло неоснователна. Не оспорва сключването на договора, но оспорва същият да е бил за търговско представителство, а твърди да имал за предмет възлагането на конкретни дейности, като тези от тях, които били изпълнени, били надлежно заплатени срещу издадена от ищеца фактура. В периода 01.03.2019 г. – 31.08.2019 г. ищецът не изпълнявал договора, действието на който било прекратено поради некачествено негово изпълнение. Оспорва ищецът да е привлякъл клиенти за ответника, нито пък да били увеличени транзакциите му в резултат на привлечени от ищеца нови клиенти. Сключеният договор не бил за месечно дължимо възнаграждение, а за поетапно

изпълнение на дейностите, включени в неговия предмет, т. е. за реално престирано изпълнение и след развалянето на договора, възнаграждение не било дължимо.

В допълнителна искова молба „Ю.“ ЕООД твърди, че постигнатите уговорки в договора били с цел заобикаляне на трудовото законодателство и насочени да не възникне трудово правоотношение, което с юридическо лице е и немислимо, но волята на страните била да се престира месечно възнаграждение за срока на действие на договора. Твърди, че „Ю.“ ЕООД добросъвестно изпълнявало възложеното му с договора.

В допълнителния отговор ответникът поддържа доводите си за противоречивост на фактическите твърдения и възпроизвежда оспорванията, вече наведени в отговора.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства по свое убеждение, намира от фактическа и правна страна следното:

Страните не спорят и от представения договор за услуги се установява, че на 02.07.2018 г. постигнали съгласие „Ю.“ ЕООД, в качеството му на страна обозначена като „агент“ да изпълни по възлагане на „Е.П.Г.“ ГМБХ, обозначено като възложител следните задачи (дейности): извършване анализ на пазара, анализ на конкурентите, подкрепа при установяване мрежа за продажби, избор и подход към нови клиенти, довеждане на клиенти. Тези дейности касали източноевропейския пазар, но не били ограничени само до него – § 2 от договора. Агентът бил отговорен за набирането на клиенти, но не бил упълномощен да сключва с тях договори от името на възложителя.

В § 4 от договора във връзка с възложените дейности страните изрично уговорили „Ю.“ ЕООД да дължи изпълнението на следните услуги: разработка на подробен анализ на пазара в 2 части: на източноевропейския пазар на плащания и на пазара на он-лайн игри и други области на търговската дейност на възложителя; създаване на концепция за развитие на пазара и развитие на подходяща мрежа за дистрибуция; набиране и назначение на нови партньори, доставчици и търговци (клиенти); планиране и изпълнение на М.ови дейности в съответствие с договорените цени на мениджърско ниво от „Е.П.Г.“ ГМБХ и въвеждане на търговската марка „Е.П.Г.“ на източноевропейските пазари в областите на търговска дейност на възложителя. За изпълнението на услугите, детайлизирани в § 4, агентът имал право на възнаграждение в размер на 7500 евро за изготвяне на част 1 от пазарния анализ, за част 2 – 12500 евро. За представяне на концепцията за развитие на пазара – 35000 евро, а за планиране и изпълнение на М.ови дейности – 25000 евро. Въвеждането на марката обуславяло заплащане на възнаграждение от 10000 евро. За осигуряването на 24 нови клиенти агентът получавал фиксиран бонус от 10000 евро. При увеличаване обема на транзакциите с 20 милиона евро, агентът получавал бонус от 20000 евро, а за всеки доведен клиент – възнаграждение (такса за изпълнение) в размер на 20 % от маржа на продажбите на този клиент.

Договорът е сключен за срок от 1 година и с период на действие 01.09.2018 г. – 31.08.2019 г., но всяка страна разполагала с правото да го прекрати с 2-месечно предизвестие - §10 от договора.

С писмо за прекратяване от 22.02.2019 г. възложителят нотифицирал „Ю.“ ЕООД, че качеството на предоставените услуги не отговаряло на нивата в съответната област на търговска дейност и затова прекратява договора, считано от 01.03.2019 г., като дължимите възнаграждения следвало да бъдат уредени, съгласно договорености, постигнати с трето лице – В.П.Г.С. енд М.. Ищецът отговорил с покана за заплащане на обезщетения за претърпени от невалидното прекратяване на договора вреди.

В производството са представени извлечения от разменени по електронен път съобщения между физическото лице Ц. С. и трети лица, от съдържанието на които не могат да бъдат установени конкретни факти от значение за настоящото производство.

В производството са приети заключения на съдебно-счетоводна и съдебно компютърна експертизи, които обаче въпреки положените от вещите лица усилия и при осигуреното от страна на ответника съдействие, не установяват факти от предмета на доказване, а установяват, че в системите, използвани от „Е.П.Г.“ ГМБХ липсват записвания на клиенти, осигурени от „Ю.“ ЕООД, включително търговците, посочени от ищеца като осигурени от него нови клиенти не фигурират в системата, с изключение на дружеството И., но без отразяване на някаква връзка с „Ю.“ ЕООД, като допълнителното заключение не установява в системата на ответника да са налице записи по отношение на физическото лице Ц. С., включително проверката е извършена с вариативна транслитерация на името.

Съдебно-техническата експертиза установява, че възстановяване на кореспонденция, изпратена от електронни адреси:*****.com ts@e*****u, които вече са неактивни, не е възможно.

Други доказателства в производството не са ангажирани.

Исковете са неоснователни.

Предявените в производството искове имат за предмет вземания, принципно произтичащи от договор за търговско представителство, ето защо следва се отговори дали сключения между страните такъв има характеристиките на този вид сделка.

В решение № 2 от 17.03.2021 г. по т. д. № 2364/2019 г., Т. К., П Т. О. на ВКС, са разяснени интересуващи и настоящото производство въпроси, поради което се налага част от мотивите му да бъдат възпроизведени и тук.

„В областта на търговското представителство е приета Директива 86/653/ЕИО, с която е въведена закрила на търговския представител като по-слаба страна в правоотношението с търговец. Директивата няма директен ефект в правоотношението между частните лица, но е налице задължение на националния съдия, произтичащо от задължението за лоялно сътрудничество на държавите-членки, предвидено в чл. 4, § 3 ДЕС, да тълкува нормите на вътрешното законодателство съответно на тълкуването на актовете на Европейския съюз, включително така както е извършено в решенията на Съда на Европейския съюз и с оглед целите, които са предвидени за постигане от посочената директива. Това задължение е разяснено от СЕС в решението по делото Von Colson, посочващо, че всички директиви създават "задължение за националния съдия да даде на закона, приет в изпълнение на директивата тълкуване и приложение, съобразно изискванията на Общностното право", както и по делото Marleasing, съгласно което "националните юрисдикции са длъжни при тълкуване на разпоредбите на националното си право - предварително или/и последващо да го тълкуват, доколкото е възможно, в светлината на буквата и духа на директивата, с оглед постигането на определените в нея цели и в изпълнение на чл. 289 ДЕИО".

С решение по дело C-338/14, СЕС е приел, че посочената директива съобразно съображения 2 и 3 от нея, цели да защити търговските представители в отношенията им с техните принципиали и да улесни търговията със стоки, като сближи правните системи в областта на търговското представителство.

В разпоредбата на чл. 2, т. 1 Директива 86/653/ЕИО е дадена легална дефиниция на „търговски представител“ - самостоятелно зает посредник, който има дълготрайни

пълномощия да договаря продажбата или покупката на стоки от името на друго лице, наричано „принципал“, или да договаря и сключва такива сделки от името и за сметка на този принципал. В същия смисъл търговският представител е дефиниран и в чл. 32, ал. 1 ТЗ – лице, което самостоятелно и по занятие сътрудничи на друг търговец при извършване на търговската му дейност, като същият може да е овластен да извършва сделки от името на търговеца (пряко представителство) или от свое име и за негова сметка (косвено представителство). Но липсата на такова овластяване не изключва отношенията да са основани на представителство.

На база посочените разпоредби е ясно, че търговският представител е самостоятелен търговец – по занятие осъществява представителство, а то е визирано като абсолютна търговска сделка – чл. 1, ал. 1, т. 4 ТЗ и дейността му се изразява в сътрудничество при извършване търговската дейност на принципала.

В преамбюла на сключения договор е отразено, че в контекста на разширяване на възложителя (предлагаш услуги в областта на он-лайн плащанията, мобилните плащания и гейтуей услугите) на източноевропейския пазар, външната експертиза е много необходима с оглед на предвиждането на подходящи приготовления и създаването на подходящи структури за предстоящото навлизане (стъпване) на възложителя на пазара. Възложителят заложил времева рамка от две години от началото на дейностите по договора до стъпването (навлизането) на пазара.

С оглед тези цели на договора, страните са приели, че към сключване на договора възложителят не развива търговска дейност на посочения пазар и с оглед предстоящо бъдещо предлагане на услугите му, върху „Ю.“ ЕООД е възложено разработване на подробен анализ на пазара (на плащания и онлайн игри), създаване на концепция за развитие на пазара и на подходяща мрежа за дистрибуция. Тези дейности се отнасят към предмета на договор за изработка, при който се дължи определен резултат от извършване на съответните фактически действия – изготвен пазарен анализ, създадена концепция. За тези дейности са предвидени и съответните възнаграждения – 20000 евро за пазарния анализ и 35000 евро за концепцията. Именно защото естеството и правната характеристика на всяко правоотношение се определя от неговото съдържание, т. е. от характера на правата и задълженията, възникнали за страните, се налага изводът, че част от възложените върху „Ю.“ ЕООД дейности и насрещно поетото задължение за заплащане на конкретно изпълнената дейност, определят договора като такъв за изработка. Последният включва в съдържанието си две основни obligatorни задължения за страната, дължаща характерната престация – изпълнителя, а именно да извърши качествено и в срок уговорената работа съобразно възложеното и да предаде овеществения □ резултат на възложителя (пазарни анализи и концепция), а за последния - да приеме (одобри) извършената работа и да заплати уговореното възнаграждение на изпълнителя (общо 55000 евро) - арг. чл. 258 ЗЗД и чл. 266, ал. 1, изр. 1 ЗЗД, във вр. с чл. 288 ТЗ. При изработката непосредствената цел (основанието) на сделката не е просто предаването на възложителя на овеществения работен резултат, а неговото създаване в съответствие с изискванията на възложителя, но на риск на изпълнителя, който дължи да престои един трудов резултат.

В предмета на договора обаче са включени и дейности, които изпълват предметното съдържание на договор за търговско представителство – установяване на мрежа за продажби, избор и довеждане на нови клиенти, без сключване на договори с тях, осъществяване на М.ови дейности и въвеждане на търговската марка на възложителя на

пазара. Тези дейности представляват именно относително трайно във времето оказване от страна на представителя на съдействие за навлизане на пазара и осигуряване на потенциални клиенти за търговеца-принципал. За тази дейност е уговорено както възнаграждение в определен размер – 25000 евро за М.ови дейности и 10000 евро - за въвеждане на марката на възложителя на пазара, така и бонуси и комисионни - § 6 от договора, размерът на които е обвързан именно от осигурените нови клиенти и обема на увеличение на предоставените от принципала услуги, с оглед тези нови клиенти, както и възнаграждение в размер на 20 % от маржа на продажбите на тези клиенти. Тези дейности „Ю.“ ЕООД като агент следвало да изпълнява без указания от възложителя, включително самостоятелно преценявало времето и мястото на извършването им, което сочи, че разполагало с пълна организационна свобода.

Ето защо, сключеният договор между страните е комплексен такъв и представлява договор за търговско представителство, с елементи на договор за изработка, тъй като върху представителя са възложени конкретни дейности, за които дължи на възложителя-принципал определен резултат. Комплексният характер на договора обуславя и комплексност на породените от същия права и задължения за страните, без да е възможно тези, предмет на изработката да бъдат определени като второстепенни (вторични). Напротив, те имат самостоятелен характер и предпоставят изпълнението на търговското представителство.

Събраните доказателства не установяват изразената в сключения договор воля по отношение на уговорените дейности и дължимото за изпълнението им възнаграждение да е симулативна. Ищецът твърди наличие на относителна симулация – действително желаните от страните и целени правни последици били за осъществяването на дейностите през периода на действие на договора да се поражда насрещно задължение за заплащане на месечно възнаграждение от 7500 евро. Такава уговорка сама по себе си не е от естество да квалифицира отношението като трудово, което ищецът твърди страните да са се стремили да избегнат, тъй като изпълнителят „Ю.“ ЕООД е юридическо лице, а то по дефиниция не престира работна сила. Не е имало никаква пречка за осъществяването в полза на принципала съдействие да е било уговорено престиране на месечно възнаграждение в конкретен размер, а допълнителни плащания да са били дължими с оглед постигнати високи резултати, каквито реално и са предвидени в договора. Затова на база твърденията за целенасочено заобикаляне на трудовото законодателство, не може да се формира извод за симулативност на договора.

От друга страна дейностите по изготвяне на пазарен анализ и разработване на концепция не са такива, които да са дължими като постоянна престация за целия едногодишен срок на действие на договора. Удовлетворяване на кредиторския интерес предполага краен продукт – изготвен пазарен анализ и концепция, с оглед престирането на които резултати е дължимо и съответното възнаграждение. Противно на всяка икономическа логика е възложителят да заплаща месечно възнаграждение за самия процес на създаване на крайния продукт. Напротив. Неговият интерес е да получи този краен продукт, това е благо, за което като насрещна престация дължи възнаграждение, а самият процес на създаването му не удовлетворява този интерес.

Тълкуването на клаузите на сключения договор не дава основание да се изведе воля за дължимост на месечно възнаграждение. В съдебната практика, изразена в решение № 67 от 30.07.2014 г. на ВКС по т. д. № 1843/2013 г., II т. о., ТК, е прието, че на тълкуване според критериите на чл. 20 ЗЗД подлежат неясните, непълни и неточни уговорки в договора, които

поради недостатъците си поражда съмнение и спор между страните относно действителното съдържание на постигнатото при сключване на договора общо съгласие и целените с договора правни последици. Тълкуването се извършва съобразно критериите на чл. 20 ЗЗД, за да се изясни действителната, а не предполагаемата воля на договарящите. Прилагането на критериите на чл. 20 ЗЗД предполага отделните договорни уговорки да се тълкуват във връзка една с друга и в смисъла, който произтича от договора, като се изхожда от целта на договора, обичаите в практиката и добросъвестността, но без да се подменя формираната при сключване на договора и обективизирана в съдържанието му воля на договарящите. При тълкуването на неясни клаузи следва да се има предвид и се изследват обстоятелствата, при които е сключен договора, породените към този момент отношения между страните и произтичащото от това поведение на последните, както и това след сключването му, които обстоятелства водят до цялостно изясняване на действителната воля на страните. Към така формираната практика решение № 46 от 07.03.2018 г. на ВКС по гр. д. № 2489/2017 г., IV г. о., ГК уточнява, че тълкуването цели запазване на цялото действие на договора така, както в действителност е желано от страните, независимо от съдържащите се в него непрецизни, неточни и дори неправилни формулировки при посочването на неговия предмет.

Издаваните от ищеца фактури за предоставени услуги са за суми в размери, различни от 7500 евро (без допълнителни разходи и такси) – 12500 евро, 10000 евро, 15000 евро, но съответстват на суми, дължими за конкретни дейности от договора, което подкрепя извода, че действителната воля на страните е за пораждане на комплексно правоотношение с елементи на изработка и договор за търговско представителство, а не за месечни престации на сума в размер на 7500 евро.

Това комплексно правоотношение е прекратено от възложителя, считано от 01.03.2019 г., поради **неизпълнение** на „Ю.“ ЕООД, тъй като качеството на предоставените услуги не съответствало на очакваните нива в съответната област от търговска дейност.

С оглед така обективизираното в писмото от 22.02.2019 г. изявление на „Е.П.Г.“ ГМБХ се налага да се изясни дали е разваляне, съответно какви са правните му последици по отношение на предявените искове.

Според създадената задължителна практика, обективизирана в постановени реда на чл. 290 ГПК решения и обобщена в решение № 76/13.07.2017 г. по т. д. № 1037/2016 г. на ВКС, I Т.О., правото да се развали двустранен договор е преобразуващо по своя характер. Същото се упражнява с едностранно волеизявление и възниква при наличие на неизпълнение по един двустранен договор. Прието е, че в чл. 87, ал. 1 ЗЗД са уредени елементите от фактическия състав, като общото правило е, че договорът се разваля от изправната страна с извънсъдебно едностранно изявление до длъжника, като упражняването на това право се предпоставя от предупреждение, свързано с искане за изпълнение в подходящ срок (ако такъв се предоставя), както и с изявление, че договорът се смята за развален в случай на неизпълнение в дадения срок. Разпоредбата на чл. 87, ал. 1 ЗЗД, установяваща предпоставки за едностранно прекратяване на двустранни договори при виновно неизпълнение, е диспозитивна и страните по договора са свободни и могат да се отклонят като уговорят други условия и начин на разваляне. Когато развалянето се извършва извънсъдебно, прекратителното действие настъпва от момента на получаване на предупреждение от длъжника и след изтичане на срока, а ако такъв не е следвало да бъде даден, от момента на достигане на уведомлението до длъжника.

Следователно правото да се развали договора е преобразуващо субективно право, което се упражнява чрез едностранно изявление на кредитора, отправено до неизправния длъжник, без да е необходимо съдействието на насрещната страна. Упражняването на правото е насочено към правна промяна – прекратяване на облигационната връзка като доколкото договорът е двустранен, с развалянето му изправната страна се освобождава от собственото си задължение. Необходимо е да се прави разлика между упражняване от кредитора на предоставено му от закона право едностранно да развали един двустранен договор поради неизпълнение на насрещната страна, което се осъществява чрез отправяне на едностранно волеизявление и от друга страна - получаване на уведомлението от неговия адресат – длъжника, което има значение за настъпване на последиците на развалянето. Регламентацията по чл. 87 ЗЗД касае самото субективно право на разваляне на двустранен договор – кой е негов титуляр, при какви предпоставки може да се упражни, по какъв начин и в какъв срок, а разпоредбата на чл. 88 ЗЗД урежда правните последици на развалянето.

В решение № 193 от 27.06.2012 г. по гр. д. № 1259/2011 г., Г. К., III Г. О. на ВКС, е прието, че облигацията е средство за задоволяване на един подлежащ на правна защита интерес на кредитора, с оглед на който възниква облигационно право - право на кредитора да очаква един обещан от длъжника облигационен резултат, чието съдържание при отношения, произтичащи от договор се определя от страните.

В производството е установено, че ответникът е престирали по договора суми в общ размер от 45000 евро за предоставени услуги, 6750 евро – 15 % такси и допълнително пътни разноски, срещу които ищецът не е провел доказване да е предоставил конкретни насрещни престации, съответно не е възможно да се обсъжда дали те са били с обичайното за дейността качество.

При разваляне на договора поради неизпълнение от страна на възложителя, ищецът носи тежестта да докаже точно изпълнение на задълженията по договора, като при липса на проведено доказване за осъществено престиране изобщо, съдът приема, че е налице неизпълнение, което е породило правото на „Е.П.Г.“ ГМБХ да се освободи от правната връзка, която не е била годна да удовлетвори интереса му. С развалянето не е предоставен срок за доброволно изпълнение, който при срочен договор и при твърдения за некачествено/несъответно на възложеното изпълнение, не е и било необходимо да се предоставя – в този смисъл решение № 132 от 28.01.2015 г. по т. д. № 1846/2013 г., Т. К., I Т. О. на ВКС.

Затова с достигане на изявлението на кредитора до „Ю.“ ЕООД договорът е развален. Развалянето на договора по правило има обратно действие, освен при договорите за продължително или периодично изпълнение - чл. 88, ал. 1, изр. 1 ЗЗД, какъвто процесният договор по отношение на дейностите, предмет на изработката, изразяващи се в изготвяне на анализ на пазара и разработване на концепция не е (необходим е краен резултат, а не продължително еднотипно престиране), но по отношение на търговското представителство - е. Различното естество на престациите следва да бъде отчетено при преценка действието на развалянето, но в случая исковите се основават на последиците на прекратяване за в бъдеще именно на търговското представителство, поради което и спрямо този комплекс права и задължения, развалянето има ефект за в бъдеще. В решение № 147 от 31.10.2019 г. по т. д. № 50178/2016 г., Г. К., I Г. О. на ВКС е разяснено, че задължения с продължително изпълнение са тези, при които длъжникът трябва непрекъснато в течение на определено време да извършва или да не извършва определени еднакви по същество действия - продължително

да прави или да не прави нещо. Договорът за търговско представителство е такъв за продължително или периодично изпълнение, тъй като страната, дължаща характерната престация – изпълнителят, е поел задължението да извършва една и съща по вид дейност през целия срок на договора – да съдейства на търговеца-принципал като осигурява нови клиенти, които да потребяват услугите му.

С развалянето на договора поради неизпълнение всички задължения на „Е.П.Г.“ ГМБХ за извършване на плащания по този договор са отпаднали и не могат да бъдат основание за реализиране на договорната му отговорност. Това означава, че не се дължи сумата 45000 евро като месечно възнаграждение до изтичане на срока на договора (за периода 01.03.2019 г. 31.08.2019 г.), тъй като развален от ответника поради упражняване на възникнало потестативно право на разваляне, поради неизпълнение на „Ю.“ ЕООД, което не е доказало точно изпълнение на задълженията си. Сумата не се дължи и като възнаграждение за изпълнение на посочените в § 5 от договора дейности, тъй като дължимостта на това възнаграждение се обуславя от приемането на извършената работа, което приемане обхваща два момента: 1). фактическото получаване на изработеното от възложителя (овеществен резултат на пазарен анализ, концепция) и 2). признанието, че престираното съответства на възложеното. В решение № 84/30.07.2015 г. по търг. дело № 1428/2014 г. на ТО на ВКС, е разяснено, че релевантно за приемането по смисъла на чл. 264, ал. 1 ЗЗД е или онова изрично изявление на възложителя, придружаващо предаването на готовия резултат, че счита същия за съобразен с договора, или онези конклюдентни действия, придружаващи фактическото получаване на изработеното, от които недвусмислено следва, че е налице мълчаливо изразено одобрение на изпълненото.

В случая няма никакви доказателства за извършена престация от страна на „Ю.“ ЕООД, поради което няма как за липсващо изпълнение да е дължимо някакво възнаграждение, включително и в хипотезата на отказ на принципала от договора.

Претендираните бонуси по договора за търговско представителство за срока до развалянето му се пораждат от осъществяване на фактите, предвидени в договорните клаузи: осигуряване на нови клиенти, извършени от тях транзакции и увеличен марж на продажби, за които факти не са ангажирани доказателства, съответно не може да се приеме да са възникнали вземания за престиране на съответните бонуси.

Необходимо е и тук да се отбележи, че „Ю.“ ЕООД е търговец и следва при полагане на необходимата към собствените си работи грижа да е било в състояние да съхрани информация, изпращана по електронен път, която да сочи на осъществяване на дейностите по договора, още повече, че към получаване на изявлението за разваляне на договора е имало в свое държане преносим компютър, осигурен му от възложителя за изпълнение на договора, и е разполагало с пълен достъп до съхраняваните в същия данни до фактическото му връщане, което е осъществено в момент, следващ получаване на изявлението за разваляне. При пълното и добросъвестно съдействие на ответника, съдебно-счетоводният експерт е проверил портала за плащания, поддържан от „Е.П.Г.“ ГМБХ и в него не е установено да са налице клиенти от посочените като осигурени от ищеца 33 лица, с изключение на едно дружество, но няма никакви доказателства, че то е привлечено именно от „Ю.“ ЕООД и към кой конкретен момент. От друга страна, дори да се приеме, че този клиент е осигурен от ищеца, то един привлечен в резултат на усилията му клиент за периода от сключване на договора до развалянето му, доказва неизпълнението, което е обусловило пораждаване в полза на принципала на правото на разваляне.

В случая договорът е развален поради неизпълнение от „Ю.“ ЕООД, а не с предизвестие от два месеца, в който случай прекратяването на правната връзка не се основава на неправомерно поведение на някоя от страните. При разваляне в резултат на неизпълнение не се дължи обезщетение за неспазено предизвестие.

Сумата 45000 евро се претендира и като обезщетение по чл. 47, ал. 2 ТЗ, но това обезщетение е дължимо само в хипотезата на изправност на търговския представител, когато договорът за търговско представителство, сключен за определен срок, се прекрати предсрочно от насрещната страна (принципала). В този случай прекратяването не се основава на форма на виновно неизпълнение и затова в полза на търговския представител, който е изправна по договора страна, се поражда право на обезщетение за причинените в резултат на предсрочното прекратяване вреди.

При разваляне виновната за неизпълнението на договора страна няма как да претендира обезщетение за вреди. Този извод следва от общия принцип гражданска отговорност за обезщетяване на причинените вреди да възниква при неизпълнение на дължимия облигационен резултат, като кредитор на отговорността е изправната в правоотношението страна. При неизправност на изпълнителя „Ю.“ ЕООД ясно е, че дружеството е длъжник на отговорността, а не неин кредитор. Имууществените вреди, настъпили в резултат развалянето на договора и дефинирани в разпоредбата на чл. 82 ЗЗД като "претърпяна загуба" - фактическо влошаване състоянието на засегнатото имущество и "пропуснати ползи" - неосъществено сигурно увеличаване на имуществото, пропуснатата печалба, подлежат на обезщетяване, но винаги от неизправния по договора длъжник, а в случая това е ищецът. Все в тази връзка развалянето на двустранен договор поради неизпълнение не може да се разглежда като противоправно поведение на „Е.П.Г.“ ГМБХ, а от упражняването на валидно породени права не възниква гражданска отговорност за репарирание на причинени вреди.

Неоснователна е и претенцията по чл. 40, ал. 1 ТЗ, предявена частично за сумата от 45000 евро от общо дължимо обезщетение 90000 евро.

Разпоредбата предвижда право на еднократно обезщетение в полза на търговският представител при прекратяване на договора, ако търговецът продължава да има облаги от клиентелата, когато тя е създадена от търговския представител или принципалът значително е увеличил обема от сделки, сключвани с нея, като обезщетението е в размер на годишното възнаграждение на търговския представител, изчислено на основата на средното възнаграждение за целия период на договора, но за не повече от последните 5 години. Такова право на обезщетение не възниква ако договорът е развален по вина на търговския представител – чл. 41, ал. 3 ТЗ.

Това разрешение е проявление именно на принципа, че никой не може да черпи права от собственото си противоправно поведение. В съдебната практика, изразена в решение № 30 от 25.03.2010 г. по т.д. 561/09 г., 1 ТО на ВКС, е застъпвано становището, че основният принцип на правото, че никой не може да черпи права от собственото си виновно поведение, е приложим и при определяне правата на виновната страна да получи обезщетение на основание неизпълнения точно от нейна страна договор.

Прекратяването на договора е санкция за релевираното неизпълнение от страна на търговския представител, поради което право на обезщетение за ползите от създадената от него клиентела няма как да възникне. Съвсем отделен е въпросът, че в конкретния случай няма никакви доказателства такава клиентела изобщо да е създадена от „Ю.“ ЕООД.

Тази национална уредба не противоречи на разрешенията, приети в директивата, а напълно им съответства – изрично в чл. 18, б. „а“ от Директивата, е предвидено, че обезщетение за вреди от прекратяването на договора, не се дължи, ако принципалът е прекратил договора с търговския представител поради виновно неизпълнение от страна на търговския представител (в българския текст: „грешки от страна на търговския представител“), което би оправдало незабавното прекратяване на договора по силата на националното право. В този смисъл Съдът на Европейския съюз е постановил, че правото на обезщетение за клиента и/или обезщетение за вреди, предвидени в чл. 17 от посочената директива, предоставено на търговския представител, търпи ограничение по изключение, когато е налице неизпълнение на задълженията, специфицирано в чл. 18 от директивата. Съдът на Европейския съюз е посочил, че предвидено в посочената директива право на обезщетение на търговския представител може да бъде ограничено с оглед вида на прекратяване на договора за представителство, като ограничението е изключение и следва да се тълкува стриктно. Настоящата хипотеза попада изцяло в рамките на изключението и не предполага разширително негово тълкуване.

При този изход на спора право на присъждане на разноските за производството възниква за ответното „Е.П.Г.“ ГМБХ, което претендира единствено разноски за адвокатско възнаграждение в размер на сумата 6930 лева, по отношение на което ищецът основателно възразява да е прекомерно – чл. 78, ал. 5 ГПК.

Процесуалното представителство от страна на адвокат, за разлика от договора за поръчка, уреден в ЗЗД, не е безплатно (чл. 36, ал. 1 ЗАДв.), освен в изрично предвидените в специалния ЗАДв. хипотези, каквато настоящата не е. Упълномощаването на адвокат е едностранна правна сделка, която единствено поражда права за овластения, но от същата не възниква никакво правно задължение за упражняване на тези права. Това задължение се възлага по силата на договор, който е двустранна правна сделка и поражда задължение за упълномощения адвокат да осъществи правната помощ като упражни правата по пълномощното, а за упълномощителя възниква задължението да престира насрещно за предоставената му правна помощ. Следователно за упълномощителя по силата на каузалния договор за правна помощ, който не е необходимо да е сключен в писмена форма, се поражда задължението да заплати възнаграждение на упълномощения адвокат. Това възнаграждение се уговоря при проявление принципа на свобода на договарянето – чл. 36, ал. 2 ЗАДв. предвижда размерът на възнаграждението да се определя в договор между адвоката или адвоката от Европейския съюз и клиента. Този размер обаче трябва да бъде справедлив и обоснован и не може да бъде по-нисък от предвидения в наредба на Висшия адвокатски съвет размер за съответния вид работа.

В определение № 374 от 20.11.2017 г. на ВКС по гр. д. № 687/2017 г., III г. о., ГК, е прието, че заплатеното адвокатско възнаграждение е равностойно на труда, когато съответства на фактическата и правна сложност на съответното производство, а разликата в повече остава в тежест на страната, която го е договорила. Страната, която с неоснователното си поведение е предизвикала правния спор е длъжна да понесе само онези разноски, които насрещната е била принудена да направи, но точно (само) тях. Чл. 78, ал. 5 ГПК предвижда и ограничение в дейността на съда по установяване на причинно-следствената връзка между направения по делото разход и положените от адвоката усилия по конкретното дело. Упражнявайки своето правомощие по чл. 78, ал. 5 ГПК, съдът не може да слезе под минималния размер, предвиден в Наредба № 1/9.07.2004 г. на Висшия адвокатски съвет в законовата делегация от чл. 36 ЗА Наредба № 1/9.07.2004 г. До него

законодателят фингира наличието на причинно-следствената връзка.

В случая, приложимата към сключване на договора за правна помощ от ответника редакция на чл. 7, ал. 2, т. 5 от Наредбата установява при интерес от 100000 лева до 1000000 лева, минималният размер на дължимото адвокатско възнаграждение да е 3530 лева плюс 2 % за горницата над 100000 лева или при интерес от 181109,86 лева, възнаграждението е в размер на 5152,20 лева, поради което заплатеното възнаграждение от 6930 лева следва да бъде намалено, но при отчитане на броя проведени съдебни заседания и известната правна и фактическа сложност на спора, съдът приема адвокатско възнаграждение в размер на 5500 лева да е адекватно на процесуалната активност на упълномощения адвокат, поради което общият размер на разноските на „Е.П.Г.“ ГМБХ възлиза на сумата 5500 лева, която трябва да бъде възложена в тежест на ищеца.

Така мотивиран, СЪДЪТ,

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ предявените от „Ю.“ ЕООД, ЕИК *****, със седалище гр. София, срещу „Е.П.Г.“ ГМБХ, Федерална Република Германия, вписано в регистъра на Районен съд – Франкфурт ам Майн с № HRB 74761, обективно кумулативно и евентуално съединени искиове, съответно за заплащане на сумата 45000 евро – възнаграждение по договор за услуги от 02.07.2018 г., дължимо за периода 01.03.2019 г. – 31.08.2019 г., евентуално дължимо като възнаграждение за изпълнени дейности по § 5 от договора, евентуално представляваща обезщетение по чл. 47, ал. 2 ТЗ, евентуално представляваща обезщетение за недадено двумесечно предизвестие за прекратяване на договора, дължимо за периода 01.03.2019 г. – 01.05.2019 г.; за заплащане на сумата 650 евро – частично от вземане в размер на 20000 евро, представляващо бонус за осигурени 48 нови клиенти, дължим съгласно § 6, ал. 1 от договор за услуги от 02.07.2018 г.; за заплащане на сумата 650 евро – частично от вземане в размер на 20000 евро, представляващо бонус за увеличаване транзакциите с осигурени клиенти с 20 милиона евро, дължим съгласно § 6, ал. 2 от договор за услуги от 02.07.2018 г.; за заплащане на сумата 650 евро – частично от вземане в размер на 40000 евро, представляващо бонус в размер на 20 % от увеличаване маржа на продажбите за периода от 02.07.2018 г. до предявяването на исковата молба – 26.07.2019 г., дължим, съгласно § 6, ал. 3 от договор за услуги от 02.07.2018 г.; за заплащане на сумата 650 евро – частично от вземане в размер на 40000 евро, представляващо възнаграждение по чл. 36, ал. 2 ТЗ за сключени от ответника сделки с клиенти от източноевропейския пазар за периода от 02.07.2018 г. до предявяването на исковата молба – 26.07.2019 г.; както и за заплащане на сумата 45000 евро – частично от вземане в размер на 90000 евро, представляващо обезщетение за облаги от създадената от ищеца клиентела, дължимо на основание чл. 40, ал. 1 ТЗ.

ОСЪЖДА „Ю.“ ЕООД, ЕИК *****, със седалище гр. София, да заплати на „Е.П.Г.“ ГМБХ, Федерална Република Германия, вписано в регистъра на Районен съд – Франкфурт ам Майн с № HRB 74761, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, сумата 5500 (пет хиляди и петстотин) лева – разноски за производството.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Софийския апелативен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски градски съд: _____